

ПСИХОЛОГИК КОНСУЛТАЦИЯГА МУРОЖААТ ҚИЛУВЧИ ШАХСЛАР ТИПОЛОГИЯСИ

Джураева Лола Олимовна

ОХУ педагогика ва психология магистратура мутахассислиги бўйича 2-курс
талабаси

loladj8503@gmail.com

Аннотация: мазкур мақолада психологик консультацияга мурожаат қилувчи шахсларнинг типологияси, уларнинг психологик ҳолати ва муаммоларининг хусусиятлари тадқиқ этилади. Консультация жараёнида муваффақиятли иш олиб бориш учун мурожаат қилувчиларнинг шахсий хусусиятларини, уларнинг эҳтиёжлари ва муаммоларини тўғри тушуниш муҳим аҳамиятга эга.

Калит сўзлар: психология, таълим, типология, шахс.

ТИПОЛОГИЯ ЛИЦ, ОБРАЩАЮЩИХСЯ ЗА ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ КОНСУЛЬТАЦИЕЙ

Джураева Лола Олимовна

Студентка 2 курса магистратуры педагогики и психологии ОМУ

loladj8503@gmail.com

Аннотация: в данной статье рассматривается типология людей, обращающихся за психологической помощью, особенности их психологического состояния и проблем. Важно правильно понимать личностные особенности претендентов, их потребности и проблемы, чтобы осуществлять успешную работу в процессе консультации.

Ключевые слова: психология, образование, типология, личность.

TYPOLOGY OF PERSONS APPLYING TO PSYCHOLOGICAL CONSULTATION

Djuraeva Lola Olimovna

2nd-year student of Master's degree in pedagogy and psychology at OKU
loladj8503@gmail.com

Abstract: *this article examines the typology of people who apply for psychological counseling, the characteristics of their psychological condition and problems. It is important to correctly understand the personal characteristics of the applicants, their needs and problems in order to carry out successful work in the consultation process.*

Key words: *psychology, education, typology, personality.*

Кириш

Бугунги кунда психологик консультация жамиятнинг турли қатламлари учун долзарб масалалардан бирига айланмоқда. Мурожаат қилувчи шахсларнинг психологик хусусиятлари ва уларнинг турли типларга ажратилган ҳолда ўрганилиши амалий психологнинг самарали иш фаолиятини таъминлайди.

Асосий қисм

1. Мурожаат қилувчи шахсларнинг умумий характеристикаси

Психологик ёрдамга мурожаат қилувчи шахслар ҳар хил ёш, ижтимоий ҳолат, таълим даражаси ва шахсий хусусиятларга эга. Улар руҳий саломатлик, шахсий ривожланиш, муносабатлар муаммолари ёки касбий муваффақиятсизликлар сабабли ёрдам сўрашлари мумкин. Мурожаат қилувчиларнинг асосий хусусиятлари қуйидагича:

- Муаммо ҳақида аниқ тушунчага эга бўлмаслик.
- Ёрдамга ишонч ва умид.
- Эҳтиросли ҳис-туйғулар ва стресс ҳолати.

1. Мурожаат қилувчилар типологияси

Психологик консультацияга келадиган шахслар турли типларга бўлинади. Уларнинг асосий типлари қуйидагича тавсифланади:

а) Муаммоли шахслар

Бу тоифага турли ҳаётий қийинчиликларга дуч келган ва уларни ҳал қилиш йўлини топа олмаётган шахслар киради. Улар қуйидаги муаммоларга дуч келиши мумкин:

- оилавий муаммолар (ажралиш, ўзаро муносабатлардаги келишмовчиликлар);
- Карьера ва ишдаги муаммолар;
- Шахсий инқирозлар (ўз-ўзини англашда қийинчиликлар).

б) Ўз-ўзини ривожлантиришга интилаётган шахслар

Бундай шахслар шахсий ўсиш, профессионал ривожланиш ёки ўзида янги кўникмалар шакллантириш истагида бўлади. Уларнинг асосий эҳтиёжлари:

- Ўз қобилиятларини чуқурроқ англаш;
- Психологик тўсиқларни бартараф этиш;
- Янги ижобий одатларни шакллантириш.

с) Психологик қўллаб-қувватлашга муҳтож шахслар

Ушбу гуруҳга турли руҳий зарбалари, стресс ва депрессия каби ҳолатларни бошдан кечираётган шахслар киради. Улар қўллаб-қувватлашга, тушунишга ва эмоционал ёрдамга муҳтож.

д) Диагностик маълумотларга қизиқувчилар

Бундай шахслар ўз шахсий хусусиятлари, қобилиятлари ёки профессионал йўналишларини аниқлаш мақсадида психологга мурожаат қилади. Улар кўпроқ тестлаштириш ва аниқ хулосаларга эътибор қаратади.

2. Мурожаат қилувчи шахслар типологияси

Мурожаат қилувчи шахсларни турли йўналишларда гуруҳлаш мумкин:

Шахсий хусусиятлар бўйича типология

1. Эҳтиёткор ва шубҳачи шахслар: улар психологнинг маслаҳатларига ишончсиз қарашади.
2. Тезкор ёрдам кутадиغانлар: натижани тезда кўришни хоҳлашади.
3. Фаол ва мотивацияли шахслар: ўз муаммоларини ҳал қилишга жиддий ёндашади.

Ёш тоифаси бўйича типология

1. Ёшлар: шахс шаклланиши муаммолари.
2. Катталар: касбий муваффақият ва шахсий муносабатлар.
3. Қариялар: ёлғизлик ва руҳий қўллаб-қувватлаш эҳтиёжи.

2. Психологик консультация жараёнидаги ёндашувлар

Психологик консультация жараёнида мурожаат қилувчи шахсларнинг эҳтиёжлари ва уларнинг типологиясини ҳисобга олиш зарур. Қуйидаги ёндашувлар самарали ҳисобланади:

- Индивидуал ёндашув: Ҳар бир шахснинг ўзига хос хусусиятларини ҳисобга олиш;
- Эмпатия ва қўллаб-қувватлаш: Мурожаат қилувчининг эҳтирослари ва эҳтиёжларини чуқур тушуниш;

- Мантиқ ва таҳлил: Муаммоларни аниқлаш ва уларни ҳал қилиш стратегияларини ишлаб чиқиш.

Психологнинг ёндашуви шахснинг хусусиятларига боғлиқ бўлиб, эҳтиёжларга қараб когнитив, бихевиорал ёки гуманистик методлар қўлланилади.

Хулоса

Мурожаат қилувчи шахсларнинг типологиясини аниқлаш ва уларнинг эҳтиёжларига мос равишда иш олиб бориш, психологик консультация самарадорлигини оширади. Психологнинг мурожаат қилувчилар билан ишлашдаги малакаси ва индивидуал ёндашувлари жуда муҳим аҳамият касб этади.

Адабиётлар рўйхати

1. З.Фрейд «Психоанализ ва унинг асослари», "Glagoslav Distribution", 2011й.
2. К.Рожерс «Клиент марказлашган терапия», Рефл-бук, Ваклер 1997й..
3. А.Адлер « Инсоннинг шахсий ривожланиши», «Академический проект», 2015й..
4. Э.Берн «Инсонлар ўйинлари» (инг. Games People Play), 1964й..